

Registrering av verneverdige myrer i Telemark

Rapport til Miljøverndepartementet

Av Asbjørn Moen

Universitetet i Trondheim

Det Kgl. Norske Videnskabers Selskab, Museet

Botanisk avdeling. Mai 1978

	side
I. Forord	2
II. Myrene i Telemark	4
III. Oversikt over vurderte myrer	8
IV. Beskrivelse av lokaliteter	12
V. Andre lokaliteter	22
VI. Litteratur	23
 Figur 1. Oversikt over oppsøkte lokaliteter	 3
Figur 2. En del arters hovedsakelige forekomst i myrvegetasjonen	 7
Tabell 1. Oversikt med vurdering av verneverdi	10

I. FORORD

Registrering av verneverdige myrer i forbindelse med landsplan for myrreservater i Telemark ble foretatt første gang i 1970 av Kjell Ivar Flatberg. Det er utarbeidet rapport (Flatberg 1971) og tilleggssrapport (Flatberg 1974) fra disse undersøkelsene.

I 1977 ble det foretatt supplerende undersøkelser på lokaliteter som naturvernkonsulent Sigmund Tvermyr hadde prioritert vurdert i vernesammenheng. Jeg har ikke foretatt noen gjennomgåelse av flybildemateriale forut for registreringene i 1977, men bare oppsøkt anbefalte lokaliteter.

Sigmund Tvermyr hadde lagt materialet godt tilrette for våre registreringer ved bl.a. å anskaffe flybilder. Tvermyr deltok også ved befaringene i to dager.

I samråd med amanuensis Kjell Ivar Flatberg er alle oppsøkte myrlokaliteter i Telemark vurdert på nytt m.h.p. verneverdi. Dette er tatt med i tabell 1.

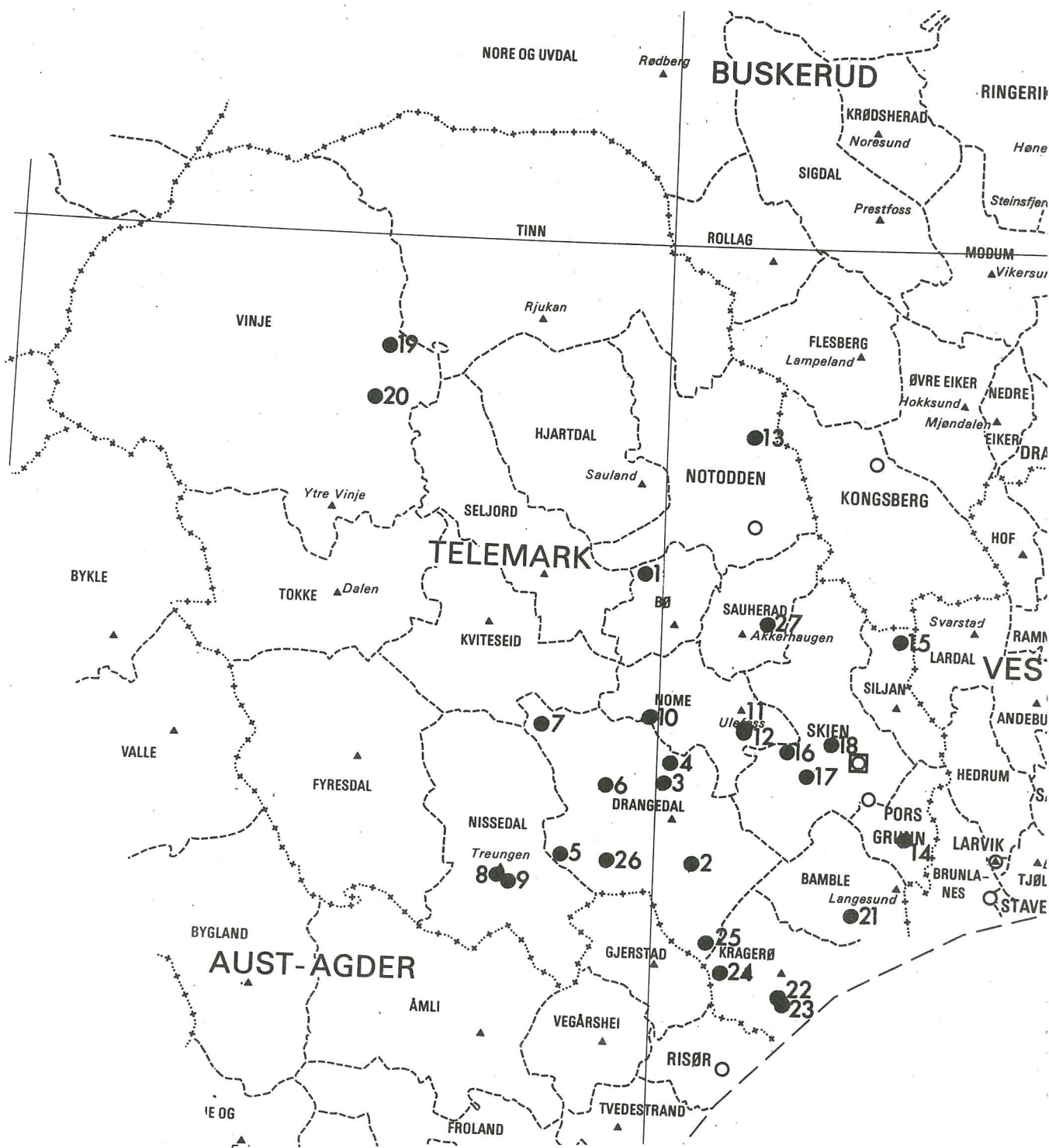
For oversikt over metoder, fagtermer o.l., henvises til Flatberg (1971) og Moen (1973). Materialet fra undersøkelsene oppbevares ved Det Kgl. Norske Videnskabers Selskab, Museet, Botanisk avdeling.

I forbindelse med at det skal lages en fylkesplan for vern av myr i Telemark, er jeg også bedt om å gi en summarisk oversikt over myrtyper og myrvegetasjon i fylket. En slik oversikt er tatt med i rapporten.

Cand.mag. Jan Erik Kofoed var med som assistent ved feltundersøkelsene i Telemark som foregikk i tiden 1.-7. juli 1977.

Trondheim, 7.5.78

Asbjørn Moen

Målestokk 1:1 000 000

Figur 1. Oversikt over oppsøkte myrlokaliteter i Telemark

II. MYRENE I TELEMARK

Areal

Landsskogtakseringens registreringer fra 1933 viser at Telemark har 733 km^2 myr under skoggrensa, og dette utgjør knapt 5% av hele landarealet. Landsskogtakseringens registreringer 1954-1975 (jfr. Børset 1977) viser at det under barskoggrensa er 520 km^2 myr. Nesten halvparten av dette myrarealet i fylket (251 km^2) ligger i høgdesona 600-900 m o.h. Under 300 m o.h. er det bare 74 km^2 myr.

Registreringene til Flatberg (1971, 1974) og egne registreringer i 1977 sammen med arbeidet til Næss (1961) ligger til grunn for oversikten over myrene i Telemark som følger nedenfor.

Myrtyper (etter hydrotopografi)

Av de åtte definerte hovedtypene som vi har i Norge (jfr. Moen 1973) fins fire i Telemark. Dette gjelder eksentrisk høgmyr, flatmyr, bakkemyr og strengmyr.

Det fins få høgmyrer som er større enn 10-20 da. i Telemark. Tveitstulmyr og Hollastulsmyr i Nome (lok. 11) og Stavholtmyrene i Bø (lok. 1) tilhører klart eksentriske høgmyrer. Det fins også litt større høgmyrer med markerte strukturer ved Hønnesmyr i Drangedal (lok. 25). Ellers fins små høgmyrer eller elementer av høgmyr noen steder. Dette gjelder Gulsetmyra i Skien (lok. 18) som representerer ei lita skogbevokst høgmyr. Tilsvarende type nevnes av Næss (1961: 86) fra Kilebygd i Skien og vest for Fossingfjorden i Kragerø kommune.

Orsjømyra i Skien (lok. 16) har elementer av høgmyr, og dels har disse tuver og høljer i regelmessig veksling, slik at de kan tolkes å tilhøre elementer av eksentriske høgmyrer.

Innen den sørligste halvdel av fylket fins det altså høgmyrer, og dels med eksentrisk oppbygging, helt opp til over 500 m o.h.

Flatmyr fins over hele fylket, og er den vanligste av myrtypene. Svært ofte er disse dannet ved gjenvoksningsmyr (gjenvoksningsmyr). Den brutte topografi er den viktigste årsak til at ikke flere flatmyrer har "vokset seg ombrotrofe", for innen

delar av fylket er de klimatiske forhold for høgmyrdannelse tilstede.

Bakkemyrer mangler i de sørlige delene av fylket. I grenseområdene mellom Kragerø og Drangedal, ca. 150-200 m o.h., fins plane minerotrofe myrer med helling på $2-3^{\circ}$, men egentlige bakkemyrer mangler. Disse kommer først inn i de mer nedbørsrike, høgereliggende områdene i Drangedal, Nissedal og nordover. I høgderegionen 300-400 m o.h. er vanligvis bakkemyrene slakke, sjelden noe særlig over 5° helling. Med økende høyde over havet øker humiditeten og derved også myrdannelsen i hellende terreng. I de nordlige deler av fylket fins bakkemyrer med helling over 10° . I tillegg til klimaet spiller topografien og undergrunnen en stor rolle for forsumpningsgraden. Større arealer med slakke morenelier fins særlig i de nordlige og vestlige delene av fylket, og dette medvirker i høg grad til at de større bakkemyrene fins i dette området.

Strengmyrer fins det flere utforminger av. De mangler i låglandet og nærmest kysten, men fins ellers spredt over fylket. De sørligste fins ca. 200 m o.h. i nordre del av Kragerø kommune. Lenger nord fins store, varierte strengmyrkompleks (jfr. lok. 26, 20, 19). Strengmyrene dannes i svakt hellende terreng ($1-3^{\circ}$) og de forekommer oftest i dalbunner og forsenkninger omgitt av bakke- myrer. I sør fins hovedsaklig fastmattestrenger, mens det i nord og i høgereliggende områder også fins tuvestrenger. Flarkene har også større variasjon innen de nordlige områdene enn i sør. I nord er løsbunn- og mykmatteflarker vanligst, mens åpent vann (flarkgjøler) og fastmatte er sjeldnere.

Myrvegetasjon

Både ved den hydrotopografiske inndeling og ved inndelingen i vegetasjon, skilles det mellom ombrotrof og minerotrof myr. Den ombrotrofe vegetasjonen er den aller fattigste, i den vegetasjonen bare får tilført næring fra nedbøren. Den minerotrofe vegetasjonen deles videre i flere enheter etter næringstilgangen, fra fattig til rik vegetasjon.

Den ombrotrofe vegetasjonen i fylket har bare totalt ca. 25 karplanter. Artsantallet øker fra enhet til enhet, og den rike

myrvegetasjonen har et stort artsantall. I figur 2 er en del arters forekomst vist (etter Moen 1975).

De åpne ombrotrofe partiene har vekslende tuver og høljer. På tuvene dominerer vanligvis røsslyng(Calluna) og torvull (Eriophorum vaginatum) i feltsjiktet, mens torvmoser og lav dominerer i bunnen. På de sørligste myrene er klokkelyg(Erica tetralix) vanlig, og på erroderte tuver fins også blåmose (Leucobryum glaucum). Lenger nord mangler disse, mens dvergbjørk (Betula nana) og rusttorvmose(Sphagnum fuscum) er av de vanligste artene. Høljene har varierende løsbunn-, mykmatte- og fastmatte-samfunn. I lågt høljenivå er kvitmyrak(Rhynchospora alba) vanligst i feltsjiktet. Av plantegeografisk interesse er det at også dikesoldogg(Drosera intermedia) inngår. I høyere høljenivå er torvull og bjønnskjegg(Scirpus caespitosus) vanlige i feltsjiktet. Høljene domineres av torvmose i bunnsjiktet.

De furukledde ombrotrofe partiene har felt- og bunnsjikt der de nevnte tuveartene inngår. Dessuten er blokkebær(Vaccinium uliginosum) og molte(Rubus chamaemorus) ofte vanlige arter.

Utenfor de ombrotrofe partiene fins ganske ofte en typisk dreneringssone, laggen, som hindrer minerogent vann i å trenge ut på de ombrotrofe delene. Laggen har vanligvis fattig vegetasjon, men også rikere partier kan forekomme. Svartor(Alnus glutinosa) og trollhegg(Rhamnus fragula) er to typiske arter som fins i lagg-vegetasjon.

De åpne fattigmyrene har i tillegg til de nevnte artene fra ombrotrof vegetasjon et rikelig innslag av minerotrofe arter som flaskestarr(Carex rostrata), trådstarr(C. lasiocarpa), blåtopp (Mollinia caerulea) og rome(Narthecium ossifragum). Torvmosene dominerer i bunnen.

Innen områdene med basiske bergarter eller der det ligger basiske løsavleiringer fins rikere myrvegetasjon. Her er en rekke rikmyrarter (jfr. tab. 2) vanlige, som f.eks. gulstarr (Carex flava), breiull(Eriophorum latifolium), stjernemose (Campylium stellatum) og brunklomose(Drepanocladus revolvens). Brunskjene(Schoenus ferrugineus) er en særlig kalkkrevende myrart som er sjelden sør for Dovre og som fins i Telemark (jfr. lok. 26).

Artsgruppe	Ombrotrof vegetasjon	Minerotrof vegetasjon			
		Fattig	Intermediær	Rik	Ekstremrik
1			----		
2					
3					
4					
5					
6					
7					

— : Vanlig forekomst

---- : Sjelden eller spredt forekomst

Uten symbol : Mangler eller tilfeldig forekomst

Artsgruppe:

1. Arter i ombrotrof og fattig vegetasjon, sjelden rikere.

Sveltstarr (*Carex pauciflora*), torvmyrull (*Eriophorum vaginatum*), stormarimjelle (*Melampyrum pratense*), kvitmyrak (*Rhynchospora alba*), molte (*Rubus chamaemorus*), stivtorvmose (*Sphagnum compactum*), vasstorvmose (*S. cuspidatum*), bruntorvmose (*S. fallax*), kysttorvmose (*S. imbricatum*), kjøtt-torvmose (*S. magellanicum*), vortetorvmose (*S. papillosum*), rødtorvmose (*S. rubellum*), dvergtorvmose (*S. tenellum*).

2. Arter i ombrotrof - ekstremrik vegetasjon.

Kvitbladlyng (*Andromeda polifolia*), smalsoldogg (*Drosera anglica*), rundsoldogg (*D. rotundifolia*), klokkeling (*Erica tetralix*), pors (*Myrica gale*), rome (*Narthecium ossifragum*), furu (*Pinus sylvestris*), bjønnskjegg (*Scirpus caespitosus*).

3. Arter i fattig og intermediær vegetasjon.

Gråstarr (*Carex canescens*), frynsestarr (*C. magellanica*), skrubbar (*Cornus suecica*), trådsiv (*Juncus filiformis*), sivblom (*Scirpus palustris*), skogstjerne (*Trientalis europaea*), knopptorvmose (*Sphagnum angermanicum*), bjørnetorvmose (*S. lindbergii*), blauttorvmose (*S. majus*), fløyelstorvmose (*S. molle*), fagertorvmose (*S. pulchrum*).

4. Arter i fattig - ekstremrik vegetasjon.

Stjernestarr (*Carex echinata*), trådstarr (*C. lasiocarpa*), dystarr (*C. limosa*), slåtte-starr (*C. nigra*), kornstarr (*C. panicea*), flaskestarr (*C. rostrata*), flekkmariland (*Dactylorhiza maculata*), duskmyrull (*Eriophorum angustifolium*), bukkeblad (*Menyanthes trifoliata*), blåtopp (*Molinia caerulea*), tepperot (*Potentilla erecta*), blanktorvmose (*Sphagnum subnitens*).

5. Arter i intermediær - ekstremrik vegetasjon.

Tvebustarr (*Carex dioica*), grønnstarr (*C. tumidicarpa*), myrmjølke (*Epilobium palustre*), myrsnelle (*Equisetum palustre*), breimyrull (*Eriophorum latifolium*), øyentrøst (*Euphrasia* spp), nøkksiv (*Juncus stygius*), vanlig myrklegg (*Pedicularis palustris*), brunmyrak (*Rhynchospora fusca*), dvergsnelle (*Selaginella selaginoides*), sveltull (*Scirpus hudsonianus*), bjønnbrodd (*Tofieldia pusilla*), myrsaulauk (*Triglochin palustre*), myrflol-artene (*Viola epipsila* + *V. palustris*), blodmose (*Calliergon sarmentosum*), Drepanocladus badius, vrangklomose (*D. exannulatus* coll), *Sphagnum subfulvum*, krotorvmose (*S. subsecunda*), beitetorvmose (*S. teres*), rosetorvmose (*S. warnstorffii*).

6. Arter i rik og ekstremrik vegetasjon (+:preperanse for ekstremrik).

Svarttopp (*Bartsia alpina*), + kjevlestar (*Carex diandra*), + gulstarr (*C. flava*), + engstarr (*C. hostiana*), loppestarr (*C. pulicaris*), engmariland (*Dactylorhiza incarnata*), småsivaks (*Scirpus quinqueflorus*), + bekkevrangmose (*Bryum pseudotriquetrum*), navermose (*Calliergon trifarium*), broddmose (*Calliergonella cuspidata*), stjernemose (*Campylium stellatum*), brunklomose (*Drepanocladus revolvens* coll), makkemose (*Scorpidium scorpioides*).

7. Arter i ekstremrik vegetasjon.

Hårstarr (*Carex capillaris*), nebbstarr (*C. lepidocarpa*), myrflangre (*Epipactis palustris*), gulsildre (*Saxifraga aizoides*), brunskjene (*Schoenus ferrugineus*), tuffmoser (*Cratoneuron* spp), vanlig sagmose (*Fissidens adianthoides*), stiv sagmose (*F. osmundoides*).

Fig. 2. En del arters hovedsakelige forekomst i myrvegetasjonen i Agder og Rogaland etter fattig-rik-gradienten. Artsgruppene gjelder også for Telemark. Etter Moen (1975)

Plantegeografiske trekk

Det er en markert forskjell på flora og vegetasjon på myrene ved kysten og myrene langt inne i fylket. En rekke suboseaniske arter er vanlige på myrene i sør og mangler i nord og øst. Dette gjelder bl.a. klokkeling (Erica tetralix) og rome (Narthecium ossifragum). Begge disse artene kan dominere myrer i den sørligste del av fylket. Klokkeling fins nord til Nome (lok. 10) og Skien (lok. 16), mens rome fins spredt lenger nordover. Også en rekke av myrmosene som er vanlige i sør, har en lignende forekomst. Dette gjelder bl.a. kysttorvmose (Sphagnum imbricatum) og fløyelstorvmose (S. molle).

Dikesoldogg (Drosera intermedia) og krypvier (Salix repens) er arter med sørlig utbredelse i landet som er vanlige i sørlige del av fylket, men som mangler i nord. Tilsvarende gjelder låglandsarter som pors (Myrica gale), kvitmyrak (Rhynchospora alba) og brunmyrak (R. fusca).

Også en rekke høgvekste sumparter forekommer på myrer i sør, men mangler i nord, f.eks. selsnepe (Cicuta virosa, bl.a. lok. 14) mjølkerot (Peucedanum palustre) og brei dunhjerte (Typha latifolia).

Av østlige arter inngår granstarr (Carex globularis) på noen få myrer i Telemark.

Flere nordlig/alpine arter mangler i sør, men er vanlige i nord, f.eks. dvergbjørk (Betula nana), bruntorvmose (Sphagnum fuscum) og bjørnetorvmose (S. lindbergii).

III. OVERSIKT OVER VURDERTE MYRER I TELEMARK

Tabell 1 gir oversikt med vurdering av verneverdi av de beskrevne myrene i fylket. Figur 1 viser beliggenheten til lokalitetene.

Vernegrupperingen følger det system som er benyttet ved myrreservatplanarbeidet etter 1973 (jfr. Moen 1973):

- Gruppe 1. Særlig verneverdig
 - 1a. Internasjonal verneverdi
 - 1b. Nasjonal verneverdi, typeområder
 - 1c. Nasjonal verneverdi, spesialområder
- Gruppe 2. Verneverdig i landsdelssammenheng
- Gruppe 3. Verneverdig i lokal sammenheng
- Gruppe 4. Liten eller ingen verneverdi

Myrer som er særlig verneverdige (gruppe 1)

Stavsholtmyrene i Bø (lok. 1) er ei eksentrisk høgmyr med ganske store, velutvikla elementer. Særlig er streng/høljepartiene regelmessige på den nordøstlige delen. Myra er det viktigste verneobjektet av eksentriske høgmyrer vest for Oslofjorden, og myra tilhører vernegruppe 1b.

Møsvannstangen i Vinje (lok. 19) har store myrområder med en vekslning mellom flatmyr, strengmyr og bakkemyr (opp til 8° helling). Myrene ligger i subalpin region, 950-1050 m o.h. Også vegetasjonen er variert, fra ombrotrof til rik. Området dekker et vidt spekter av myrtyper og planteliv på myrene i denne del av landet. Myrene på Møsvannstangen gis høyere prioritet enn myrene i Bjortjernområdet i Vinje (lok. 20) som representerer et noe lignende myrlandskap. Myrene på Møsvannstangen plasseres i gruppe 1b, men området kan også være aktuelt i gruppe 1a. Om myrene på Møsvannstangen fredes, er det mindre aktuelt å ta med myrområdene i Bjortjernområdet i landsplanen.

Flåttene (Galtevassmyrene) og Nybutjernmyr i Drangedal (lok. 26) omfatter store myrlandskap i barskogsregionen (ca. 350 m o.h.). Området domineres av flatmyr og strengmyr, mens bakkemyrene er sjeldnere og har helling opp til 4-5°. Særlig er strengmyrpartiene velutvikla. Plantelivet viser innslag av både suboseaniske arter, låglandsarter og nordlig/alpine arter. Det er også stor variasjon i myrvegetasjonen fra fattige til rike myrsamfunn. Flere rikmyrarter som er sjeldne i fylket inngår. Myrene i dette området tilhører vernegruppe 1b.

Kiletjernene i Bamle (lok. 21) representerer ei typisk gjenvoksningsmyr i låglandet (20 m o.h.).

Tabell 1. Oversikt med vurdering av verneverdi av beskrevne myrer/ myrområder i Telemark. Lokalitet 1-18 er beskrevet hos Flatberg(1971). Lokalitetene 6, 10, 14, 17 er også beskrevet hos Flatberg(1974). Lokalitet 19-27 er beskrevet i foreliggende rapport. Vernegruppering forklart i teksten.

Vernevurdering

1b	1.	Bø. Stavsholtmyrene.
4	2.	Drangedal. Storemyr S for Sønderkil.
4	3.	" " Myr ved Slipratjern.
3-4	4.	" " NØ-enden av Høydalstjern.
2	5.	" " Langemyr mellom Gautefall og Treungen
2-3	6.	" " Langemyr ved Snartevatn.
4	7.	" " Myr ved vegen V for Juve.
2	8.	Nissedal. Vidmyr S for Treungen.
2-3	9.	" " Myr ved Baremstrand S for Treungen.
2	10.	Nome. Langemyr N for Tjennane.
2	11.	" Tveitstulmyr og Hollastulsmyr.
3	12.	" Stormyra S for Ulefoss
4	13.	Notodden. Paulusmyra SØ for Bolkesjø.
2-3	14.	Porsgrunn. Demningane.
2-3	15.	Siljan. Breidangsmyra Ø for Grorød.
2	16.	Skien. Orsjømyra.
2	17.	" Solumsskogen SV for Kilebygd.
2-3	18.	" Gulsetmyra.
1b(-1a)	19.	Vinje. Møsvannstangen.
1b-2	20.	" Myrene i Bjortjernområdet.
1c-2	21.	Bamle. Kiletjernene.
2	22.	Kragerø. Guramyra.
2	23.	" Myr NØ for Øygarden.
2	24.	" Myrer Ø for Ramselifjell.
2-(3)	25.	Drangedal. Myrer ved Hønnesmyr.
1b	26.	" " Flåttene (Galtevassmyrene) og Nybutjernmyr.
2-(3)	27.	Sauherad. Landtjønn, Rogholttjønn og Løkjin.

I forhold til mange andre lignende lokaliteter langs kysten sør i landet er denne relativt lite påvirket av tekniske inngrep, gjødselsig o.l. Myra er plassert i gruppe 1c-2.

Det kan være aktuelt å ta med flere myrer i vernegruppe 1 fra Telemark. Særlig savnes ei typisk kystmyr i denne vernegruppe fra fylket. Guramyra og myr nordøst for Øygarden i Kragerø (lok. 22, 23) er aktuelle, men først vil en måtte klargjøre om det fins større og mer verneverdige myrer av denne typen i nabofylkene.

Myrer verneverdige av landsdelsinteresse (gruppe 2)

En rekke myrer er gruppert i denne vernekategori. Vidmyr sør for Treungen i Nissedal (lok. 8) og Orsjømyra i Skien (lok. 16) er fredet. Lokalitetene 22 og 23 som ble omtalt foran, synes å være de siste ugrøfta litt større myrene nært kysten i fylket. Begge disse myrene har det stor verdi å få fredet. Myrer øst for Ramselifjell i Kragerø (lok. 24) ligger høyere over havet, og den største myra, helst sammen med nabomyra, bør fredes. Myrer ved Hønnesmyr i Drangedal (lok. 25) ligger i et myrrikt område der det er foretatt mye grøfting. De foreslåtte myrene har høyest verneverdi av de oppsøkte. Jeg kan ikke utelukke at vernealternativer kan foreligge.

Demningane i Porsgrunn (lok. 14) ligger i et myrfattig område, og denne gjenvoksningsmyra har en viss botanisk verneverdi.

Langmyr mellom Gautefall og Treungen i Drangedal (lok. 5) er sterkt påvirket av vegbygging, bebyggelse og andre inngrep. I tilknytning til edellauvskogsreservat bør det likevel være aktuelt å ta vare på deler av myra. Myr ved Baremstrand sør for Treungen i Nissedal (lok. 9) har interessant myrflora, men er ikke av de viktigste verneobjekter. Det samme gjelder lokalitet 6, Langemyr ved Snartevatn i Drangedal.

I Solumsskogen sørvest for Kilebygd i Skien (lok. 17) fins flere små myrer med sterkt suboseaniske innslag i vegetasjonen. De intakte myrene i dette området bør vernes.

Gulsetmyra i Skien (lok. 18) er presset av bybebyggelse. Men enda (sommer 1977) var myra intakt, og dersom bebyggelsen ikke kommer nærmere, bør denne myra vernes. Alternativer til denne lille, velutvikla ombrotrofe myra, er ikke kjent. Tor Næss (1961)

beskriver myrer fra Kilebygd i Skien som synes å være samme type, men disse er grøfta.

Tveitstulmyr og Hollastulsmyr i Nome (lok. 11) er to eksentriske høgmyrer. Tveitstulmyr (den nordligste) har den fineste oppbygning. Denne myra som Flatberg (1971) foreslo fredet er senere grøftet i kanten. Dermed har en av de få typiske eksentriske høgmyrene vest for Oslofjorden fått redusert verneverdi. Høgest verneverdi har derfor Hollastulsmyr, men også Tveitstulmyr (etter gjennfylling av grøftene) bør fredes.

Langemyr nord for Tjennane i Nome (lok. 10) er et litt større myrkompleks med triviell flora og vegetasjon. Den synes å representere en vanlig myrtype og vernealternativer kan finnes.

Landtjønn, Roholttjønn og Løkjin i Sauherad (lok. 27) har flere små myrer ved tjern og bekk. Vernealternativer kan forekomme.

Breidangsmyra øst for Grorød i Siljan (lok. 15) ligger i et myrrikt område der denne myra eller ei mindre grøftepåvirket myr bør vernes.

IV. BESKRIVELSE AV MYRLOKALITETENE

Myrlokalitetene 1-18 er beskrevet hos Flatberg (1971 og 1974). Av disse lokalitetene ble følgende også oppsøkt i 1977: 1, 5, 11, 14, 16, 18. Lokalitetene 19-27 ble oppsøkt i tida 1.7.-7.7. 1977, og disse beskrives nærmere.

19. Telemark. Vinje. Møsvannstangen.

UTM: MM 50-52,31-34

Kbl. (M711): 1514 I

Høgde o.h.: 950-1.050 m Flyb. 2174 D2

Areal: Knap 50 km² - derav ca. 20 km² myr.

Unders./notat: Oppsøkt 6.7.-77 av A. Moen og J.-E. Kofoed.

Kryssliste: 6.7.-77. A. Moen, J.-E. Kofoed.

Litteratur: Tvermyr, S. 1974. Møsvannstangen. En registrering av verneverdi:
Fylkesmannen i Telemark. [Inneholder bl.a. vegetasjonskart over 6,3 km²
og rapport av O. Hesjedal.]

Vernestatus/verdi: 1b(-1a)

Komplekstype/struktur: Flatmyrer, bakkemyrer (opp til 8° helling) og streng-
myrer. Et stort myrlandskap i veksling med vann og fastmark. Kildehori-
sonter med rikkilder forekommer.

Flora/fauna: En rekke rikmyrarter opptrer: Eriophorum latifolium til 1.000 m
(ny høgdegrense i Norge), Salix myrsinites, Bartsia, Gymnadenia, Parnassia,
Saussurea, Saxifraga aizoides, Thalictrum alpinum, Carex capillaris,
C. flava.

Vegetasjon: Fattig og intermediær vegetasjon dominerer. Små arealer har også
rik vegetasjon, mens ombrotrof vegetasjon bare fins på små tuver og strenger.
Et stort innslag av nordlige/alpine arter som Betula nana og Sphagnum
lindbergii.

Inngrep: De store myrområdene er uten tekniske inngrep.

Div.: Et sjeldent stort og variert myrlandskap der det også er knyttet andre
verneinteresser (ornitologi, kvartærgeologi, arkeologi).

20. Telemark. Vinje. Myrene i Bjortjernområdet.

UTM: MM 46-51,24-29

Kbl. (M711): 1514 I,IV

Høgde o.h.: 900-1.000 m Flyb. 601 E10-11

Areal: 30-40 km², derav knapt halvparten myr

Unders./notat: Oppsøkt 7.7.-77 av A.Moen og J.-E. Kofoed.

Kryssliste: 7.7.-77 A. Moen, J.-E. Kofoed.

Litteratur: Flatberg 1971, s. 14.

Vernestatus/verdi: 1b-2

Komplekstype/struktur: Flatmyrer, bakkemyrer (opp til 10° helling, ekstremt tilfelle opp til 15°) og strengmyrer. Myrlandskap i vekslings med vatn og fastmark.

Flora/fauna: Arctostaphylos alpina på myrter. Rikmyrarter inngår, bl.a.: Bartsia, Crepis, Saussurea, Thalictrum alpinum, Carex flava. Dessuten Carex adelostoma, Scheuchzeria, Gentiana purpurea, Pedicularis sceptrum-carolinum.

Vegetasjon: Fattig veg. dominerer, dessuten en del intermediært. Spredt fins også rike partier, mens ombrøttrøf vegetasjon bare dekker små sammenhengende arealer. Myre ris, særlig Betula nana er vanlig.

Inngrep: De store myrområdene er upåvirket av tekniske inngrep. Kraftlinje skjærer gjennom området.

Div.: Et variert myrlandskap som en bare har fått et lite innblikk i, etter noen timers befaring. Ut fra flybildestudier og inntrykkene i felt kommer myrene på Møsvannstangen foran i verneprioritet. Dette p.g.a. større sammenhengende myrer (særlig fire strengmyrer ved Kulingstj.) og tilsynelatende større variasjon på Møsvannstangen.

21. Telemark. Bamble. Kiletjernene.

UTM: NL 34,35

Kbl. (M711): 1712 I og IV

Høgde o.h.: 20 m

Flyb. (245 905-906)

Areal: ca. 100 da myr, i tillegg ca. 30 da dekt av tjern.

Unders./notat: Oppsøkt 2.7.-77 av J.-E. Kofoed og A. Moen.

Kryssliste: 2.7.-77 A. Moen, J.-E. Kofoed.

Litteratur:

Vernestatus/verdi: 1c-2

Komplekstype/struktur: Flatmyr. Typisk gjenvoksningsmyr med to store tjern.

Flora/fauna: Alnus glutinosa, Phamnus frangula, Salix pentandra, S. aurita
er vanlig. I og ved vann: Alisma, Typha latifolia, Lythrum salicaria.

Vegetasjon: Vannvegetasjon i tjern og høgstarrsummer er godt utvikla, med høge grasvekster som Phragmites, Scirpus lacustris og Typha latifolia, og mer lågvokste grasvekster og Comarum. Mykmattesamfunn med intermediær vegetasjon dekker store arealer. Små arealer med fastmatte med fattig vegetasjon. Fukt- og sumpskog rundt myra.

Inngrep: Myra i SV er grøfta. Noe tilsig fra omliggende dyrkamark/bebyggelse, men i forhold til andre gjenvoksningsmyrer av denne type er det nok lite. Det bygges hus nært innpå i NV.

Div.: Et verneområde på 170 da er foreslått, og dette representerer et minimumsareal.

22. Telemark. Kragerø. Guramyra.

UTM: NL 22,21

Kbl. (M711): 1712 IV

ØK BW 020 3 og 4

Høgde o.h.: 90-100 m Flyb. 2070 G8-9

Åreal: 60 da

Unders./notat: Oppsøkt 3.7.-77 av A. Moen og J.-E. Kofoed.

Kryssliste: 3.7.-77 A. Moen, J.-E. Kofoed.

Litteratur:

Vernestatus/verdi: 2

Komplekstype/struktur: Flatmyr

Flora/fauna: Stort innslag av suboseaniske arter - se vegetasjon. I tillegg inngår Sphagnum molle, S. imbricatum, Drosera intermedia, Scirpus germanicus. I kantene fins Leucobryum glaucum, Carex dioica fins i N.

Vegetasjon: Fattigmyr med dominerende fastmatte. Dominerende arter i de vanligste samfunn er: Molinia, Erica, Myrica, flekkvis Narthecium. Det fins små arealer med mykmattesamfunn med Sphagnum cuspidatum, Rhynchospora alba. Fuktskoger i kanten mot fastmarka.

Inngrep: Gamle grøfter som snart er fylt helt igjen fins noen steder i kantene. Piggtrådgjerde går over myra.

Div.:

23. Telemark. Kragerø. Myr NØ for Øygarden.

UTM: NL 23,20

Kbl. (M711): 1712 IV

ØK BX 020 3

Høgde o.h.: 60 m

Flyb. 2070 H5-6

Areal: 30 da, 600 m lang myr

Unders./notat: Oppsøkt 3.7.-77 av A. Moen og J.-E. Kofoed.

Kryssliste: 3.7.-77 A. Moen, J.-E. Kofoed.

Litteratur:

Vernestatus/verdi: 2

Komplekstype/struktur: Flåtmyr

Flora/fauna: Mange suboseaniske arter inngår, se vegetasjon.
I tillegg: Scirpus germanicus.

Vegetasjon: Fattigmyr - vekslende fastmatte, mykmatte, løsbunn og tuvevegetasjon. Fastmatte med Narthecium, Erica, Myrica, Molinia er høgvekste og dekker store arealer i kantene. Myrflata mer lågvokstm. Sphagnum imbricatum og S. molle. Mykmatte/løsbunn har: Drosera intermedia, Rhynchospora alba, R. fusca, Lycopodium inundatum og Sphagnum i bunnen. Tuveveg.: Leucobryum glaucum på erroderte tuver. Ellers mer trivielle tuvearter.

Inngrep:

Ikke tekniske inngrep på myra, men i fuktskogen V for myra er det gamle grøfter.

Div.: Mer variert enn Guramyra, sjøl om lokalitet 23 er mindre.

24. Telemark. Kragerø. Myrer ø for Ramselifjell.

UTM: NL 10-11,24-25

Kbl. (M711): 1612 I

Høgde o.h.: ca. 200 m Flyb. 850 D1-2

Areal:

Unders./notat: Oppsøkt 3.7.-77 av A. Moen og J.-E. Kofoed.

Krysslister: 3.7.-77 A. Moen, J.-E. Kofoed.

Litteratur:

Vernestatus/verdi: 2 (gjelder myr 3, helst s.m. myr 1 og 2)

Komplekstype/struktur: Mest flatmyrer, men små tydelige strengmyrpartier fins - fastmatte strenger, mykm./løsb. flarker. Opp til 20-40 cm nivåforskjell streng/flark. Små ombrotrofe elementer inngår.

Flora/fauna: Suboseaniske arter er vanlige - Erica, Narthecium, Sphagnum molle, S. imbricatum, Alnus glutinosa, Myrica. Vanlig forekomst av Sphagnum fuscum på tuvene er østlig/alpint innslag.

Vegetasjon: Fattigmyr dekker nesten alt, litt ombrotrof tuvevegetasjon fins. Ombrotrofe parti med tuvevegetasjon: Calluna, Erica, Sphagnum magellanicum, S. rubellum, S. fuscum. Fastmattedominans i området: Scirpus caespitosus, Molinia, Myrica, Narthecium, Erica. Mykmatte med: Sphagnum cuspidatum, S. papillosum, S. Rubellum, S. imbricatum, S. majus, Rhynchospora alba, Drosera intermedia.

Inngrep: Myr 4 som har det fineste strengmyrparti er grøfta. Kraftlinje like N for myrene. Myr 1 har gamle grøfter i kanten mot myr 2. Myr 3 har stygge spor etter kjøretøy. Konklusjon: Myr 2 og 3 er ganske store og uten større tekniske inngrep.

- Div.: Fire myrer er vurdert, nr. 1 og 2 henger såvidt sammen ved myrglenner.
1. Lengst N, like S for kraftlinje, 25 da. NL 112.257. Flatmyr med svake strengmyrpartier, 1-2° helling mot ø.
 2. Lang, smal myr 80 da, NL 107-119,25. Flatmyr.
 3. Myrkompleks noe oppsplittet av fastmarksøyer, ca. 150 da. NL 11.24.
 4. Lengst NV, like ø for Ramselifjell, NL 109.256, 20 da. Markert strengmyr, grøfta.

I følge grunneier Per Holt synes følgende myrer å ha navnene:

2. Lønnemannsmyr

3. Linnheimmannsmyr

4. Tørrbergsmyr

25. Telemark. Drangedal. Myrer ved Hønnesmyr.

UTM: NL 09-11,28-29 Kbl. (M711): 1612 I
ØK : BV 021 1, BV 022 3

Høgde o.h.: ca. 140 m Flyb. 850 E4-6

Areal:

Unders./notat: Oppsøkt 3.7.-77 av A. Moen og J.-E. Kofoed.

Kryssliste: 3.7.-77 A. Moen, J.-E. Kofoed.

Litteratur:

Vernestatus/verdi: 2(-3) (gjelder to myrer NL 097-099,29, VSV for Hønnesmyr)

Komplekstype/struktur: Et myrrikt område med mange små myrer. Høgmyrer og flat myrer dominerer. Høgmyr med markerte strukturer der tuver dekker ca. 10% og høljer 90% (myr 3).

Flora/fauna: Stort suboseanisk florainnslag med Erica, Narthecium, Sphagnum imbricatum, S. molle. Drosera intermedia fins ombrotroft. Scheuchzeria palustris inngår.

Vegetasjon: Ombrotrof og fattig vegetasjon. I ombrotrof tuvevegetasjon er Sphagnum fuscum vanlig i bunnen, s.m. lav og andre torvmoser. Calluna og Erica dominerer feltsjiktet. Høljene er dominert av Rhynchospora alba og Sphagnum cuspidatum.

Inngrep: De store myrene i området er påvirket av grøfting o.l. inngrep. Myr 2 er upåvirket av inngrep, og myr 3 har 5-6 grøfter i S og ei grøft i NØ.

Div.: Ni myrer er oppsøkt - noen av disse henger sammen med myrglenner. Myr 1-6 ligger V for veg/sti mellom Hønnesmyr-Fosteråsen, myr 7-9 Ø for vegen. Myr 2 og 3 er mest aktuelle i vernesammenheng - ingen av de andre er aktuelle som reservater.

Myr 2 : NL 097,296. Ca. 15 da, SØ-hellende 2°.

Myr 3 : NL 098,292. Ca. 40 da, omtrent flat, høgmyr.

Disse to myrene som henger sammen ved myrglenne dekker viktige typer innen området. Høgmyrtypen som myr 3 representerer er ikke foreslått vernet andre steder. Det er ikke kjent vernealternativer.

26. Telemark. Drangedal. Flåttene (Galtevassmyrene) og Nybutjernmyr.

UTM: ML 91-92,43-45 Kbl. (M711): 1613 II

Høgde o.h.: 350-360 m Flyb. 850 E26-27, D25-26

Areal: Minst 2 km² foreslås vernet, derav utgjør myrene over halvparten.

Unders./notat: Oppsøkt 4.7.-77 av A. Moen og J.-E.Kofoed.

Kryssliste: 4.7.-77. A. Moen, J.-E. Kofoed. 2 krysslister.

Litteratur:

Vernestatus/verdi: 1b

Komplekstype/struktur: Flatmyr og strengmyr dominerer, bakkemyr med helling 4-5° inngår. Fine strengmyrer med fastmattestrenger (sjeldnere tuveveg.) og flarkgjøler eller flarker med løsbunnvegetasjon.

Flora/fauna: Suboseaniske arter er vanlige: Erica, Narthecium, Succisa, Juncus bulbosus, Sphagnum angermanicum, S. imbricatum, S. molle. Dessuten er Juncus stygius og Rhynchospora fusca vanlige. Stor orkidérikdom flere steder, bl.a. med Dactylorhiza incarnata og D. traunsteineri. Rikmyrarten Eriophorum latifolium fins flere steder, Schoenus ferrugineus funnet ett sted.

Vegetasjon: Fattigmyr dominerer, men også intermediær vegetasjon dekker store arealer. Rik myrvegetasjon fins også flere steder. Ombrotrof vegetasjon fins bare på tuver som aldri dekker stort areal.

Inngrep: Grøfter i Ø og bilveg deler området.

Div.: Fire vannprøver fra Schoenussamfunnet viser pH 6,3-6,9. Flåttene, dvs. myrområdet N for Galtevatnet representerer høgest verneverdi. Arealene som ikke er grøftet eller direkte påvirket av vegene må fredes. I tillegg foreslås myrene N for den nye bilvegen fredet. Disse er kalt Nybutjernmyrene og ligger omkring - og V for dette tjernet. Verneområdet bør ta med et godt stykke opp i Høymyrheia. Vern av nedbørfeltet som drenerer mot strengmyrer er særlig viktig for å hindre endringer i grunnvannsforholdene. Nybutjernmyrene er uten tekniske inngrep.

27. Telemark. Sauherad. Landtjønne, Rogholtjtjønne og Løkjin.

UTM: NL 19-20,84

Kbl. (M711): 1713 IV

Høgde o.h.: 190m

Flyb. 4255 A8-9

Areal: ca. 150 da myr.

Unders./notat: Oppsøkt 5.7.-77 av A. Moen og J.-E. Kofoed sammen med naturvernkonsulent Sigmund Tvermyr.

Kryssliste: 5.7.-77 A. Moen.

Litteratur: Verneplan for våtmarksområder i Telemark. Førebels oversikt 1976.

Vernestatus/verdi: 2(-3)

Komplekstype/struktur: Flatmyr dominerer. Hovedsakelig er dette gjenvoksningsmyrer, og både Landtjønne og Rogholtjtjønne er under gjenvoksning.

Flora/fauna: Mange suboseaniske arter som Erica, Narthecium og Carex tumidicarpa. Begge ore-artene inngår. Av næringskrevende arter fins Carex flava, Selaginella, Triglochin palustre, Rhynchospora fusca.

Vegetasjon: Intermediær og fattig vegetasjon dominerer, men ombrotrofe partier og partier med rik vegetasjon fins.

Inngrep: Omgitt av veger.

Div.: Myrene ved Landtjønne er varierte og mest verdifulle i vernesammenheng. De utgjør ca. 80 da. Myrene ved Rogholtjtjønne dekker 30 da, og er for det meste ombrotrof, trebevokst myr. Løkjin dekker 50 da og er ei flatmyr (flommyr) ved elva Ådalsåa. Bever demmer opp bekken, slik at deler av myra var under vann 5.7.-77. I sørvestkant er det fine utforminger av fuktskoger (bl.a. blåbærfuktskog). Tilsammen dekker disse tre myrene, som ligger nært hverandre langs samme vassdrag, et bredt spekter av myrtyper og myrvegetasjon.

V. ANDRE LOKALITETER

Den brutte topografien som dominerer størstedelen av fylket gir grunnlag for små myrer. Store myrområder fins hovedsaklig i nord. Etter flybildestudier er typiske og velutvikla myrer plukket ut og vurdert. Dessuten er en rekke andre lokaliteter også oppsøkt. En fullstendig registrering av myrer i fylket ville måtte ta lang tid. Gjennom det arbeid som er utført regner vi med å ha vurdert de viktigste verneobjektene, men det er også klart at innen vernegruppe 2 og særlig innen vernegruppe 3, fins en rekke andre myrer. Arbeidet med vern av myrer i Telemark må derfor holde fram.

Tor Næss (1961) foretok en undersøkelse av en rekke myrer i Telemark. Dette gjelder 19 myrer som ligger innenfor tre hovedområder, og dessuten 14 myrlokaliteter spredt ellers i fylket. Ingen av de beskrevne myrene synes å være over 150 da, og de aller fleste er små myrer under 30 da. Ingen av de beskrevne myrene synes å ha spesielt høgt verneverdi, men noen av lokalitetene er nok aktuelle i vernegruppe 2.

Nedenfor følger en kommentar til noen av myrområdene som ut fra arbeidet til Næss (1961) synes aktuelle i vernesammenheng. Næss kan selv gi ytterligere kommentarer.

Myrer fra Morgedalsheia, Kvitseid/Tokke. Kbl. 1514 II, ML 62,99, MM 61-62,00-01. 10 enkeltmyrer er beskrevet i høgdenivået 700-1000 m o.h. I denne del av fylket er det ikke foreslått noe verneområde, og det er aktuelt å verne noen av de største myrene Næss beskriver. Myr 1 (ca. 30 da, N for Vasstaul, MM 620,000), myr nr. 7 (ca. 150 da, S for Trolltjern, MM 625,014) og myr nr 8 (ca. 150 da, ved Vorvatn, MM 621,024) synes særlig aktuelle. Disse myrene inneholder flatmyr, bakkemyr, strengmyr og ombrotrofe partier. Vegetasjonen varierer fra ombrotrof til rik, og forskjellene er nært knyttet til skarpe skiller i berggrunnen. Området nyttes som ekskursjonsområde for Telemark Distrikthøgskole (muntlig opplysning Tor Næss).

Myrer fra Flekstveitheia, Tokke. Kbl. 1513 I, ML 59-61,86-88. 6 enkeltmyrer er beskrevet i høgdenivået 650-700 m o.h. Myr 11 (ved Sagi, ML 597,880), 12 (ved Løyntjern ML 608,885) og 16 (N for Raudbergnut, ML 613,870) representerer de største myrene, men ingen er over 50 da. Disse tre lokalitetene representerer bakke-

myr, flatmyr, strengmyr og små ombrotrofe partier. Myr 11 har og ei kjelde. Vegetasjonen varierer fra ombrotrof til rik, og særlig forekomsten av rikmyrer er interessant. Det mangler verneforslag for denne del av fylket, og de nevnte myrene bør med i verneplanen.

Myrer ved Heivatn, Kviteseid. Kbl. 1613 IV, ML 75,84.

3 enkeltmyrer er beskrevet og de ligger nært sammen, vest for Heivatn ca. 520 m o.h. Dette er flatmyrer og svakt hellende bakke- myrer med fattig vegetasjon. I det samme området og i samme høgde- nivå ligger en god del myr som nok kan ha like høg verneverdi.

Myrområde vest for Fossingfjorden, Kragerø. Kbl. 1712 IV, NL 260,325. Etter Næss (1961) er det her større myrområder med gjenvoksningsmyr og ombrotrofe partier. Næss nevner også at det fins høgmyr. Det fins få høgmyrer i fylket, og om myrene er intakte, har de klart verneverdi.

VI. LITTERATUR

Børset, A. 1977. En oversikt over arealressurser i utmark
NLVF-utredning 85: 1-58.

Flatberg, K.I. 1971. *Myrundersøkelser i fylkene Vestfold, Buskerud, Telemark og Oppland sommeren 1970. Rapport i forbindelse med Naturvernrådets landsplan for myrreservater og IBP-CT-Telmas myrundersøkelser i Norge.* K. norske Vidensk. Selsk. Mus. Trondheim, 62 s. (stensiltrykk), 66 pl.

- 1974. Ad fredningsverdige myrer i Telemark. [Notat til Miljøverndepartementet]. K. norske Vidensk. Selsk. Mus. Trondheim, 8 s. (maskinskrevet).

Landsskogtakseringen 1933. *Taksering av Norges skoger. Sammendrag for hele landet.* Oslo, 122 s. 2 pl.

Moen, A. 1973. Landsplan for myrreservater i Norge. *Norsk geogr. Tidsskr.* 27(3): 173-193.

- 1975. Myrundersøkelser i Rogaland. Rapport i forbindelse med den norske myrreservatplanen. K. norske Vidensk. Selsk. Mus. Rapp. Bot. Ser. 1975(3): 1-127.

Næss, T. 1961. Myrtyper i Telemark. Hovedoppgave i geografi
1961. Cand. real. thesis. Univ. i Oslo, 94 s, 65 pl.

Tvermyr, S. 1974. Møsvannstangen. En registrering av verne-
verdier. Fylkesmannen i Telemark, Skien.